МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ ІМЕНІ АНДРІЯ МАЛИШКА

Програма
вступного випробування до аспірантури
зі спеціальності 035 Філологія (українська література)

Київ - 2022

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного екзамену є визначення підготовки вступника до успішного літературознавчого дослідження, оцінювання рівня його науково-теоретичної і практичної підготовки з україністики.

Іспит з української літератури для вступу до аспірантури на спеціальність українська література, покликаний перевірити розуміння художніх текстів, розвитку художньо-естетичних процесів кожного історичного періоду та літературної епохи: від монументалізму, орнаменталізму, ренесансу, бароко, класицизму, романтизму, реалізму, модернізму до постмодернізму, сучасні історико-теоретичних знання про напрями та стилі, еволюцію жанрів тощо.

Вступник до аспірантури повинен мати низку сформованих компетентностей:

- оперувати сучасними концепціями розвитку літературних явищ.
- інтерпретувати й обґрунтовувати літературознавчі явища в контексті традиційних і сучасних теорій і підходів;
- знати історію української літератури, її теорії та орієнтуватися в історико-критичних джерелах;
- уміти аналітично опрацьовувати наукову літературу;
- володіти українською науковою мовою;
- уміти формулювати завдання наукового пошуку, критично осмислювати наукові концепції, пропонувати нестандартні способи розв’язання актуальних наукових проблем.

II. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ЕКЗАМЕНУ

Вступний екзамен зі спеціальності 035 «Філологія», спеціалізація 035.01 – українська мова і література (українська література) для здобувачів проводиться відповідно до програми, затвердженої Вченою радою факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Екзамен проводиться за екзаменаційними білетами і складається із 2 частин. Частина 1 – теоретична: охоплює широкий спектр теоретичних питань з української літератури. У білеті – 2 питання, максимальна оцінка кожного – 50 балів. Максимальна кількість балів цієї частини – 100.

Частина 2 – наукове повідомлення, основою якого є реферат, поданий до розгляду членам екзаменаційної комісії разом із документами у відділ аспірантури університету. Максимальна оцінка за реферат та наукове повідомлення вступника – 100 балів. Усього вступник може набрати максимально – 200 балів.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКА НА ІСПИТІ

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності складається з суми балів за: - два теоретичні питання (до 50 балів за кожне); - за реферат та наукове повідомлення (до до 50 балів кожне).

3.1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ (максимальна оцінка — 100 балів)

Критеріями оцінювання теоретичних питань є:

1) правильність, повнота та системність висвітлення питання,

2) аргументованість теоретичних положень та підтвердження їх прикладами;

3) володіння науковим понятійним апаратом;

4) орієнтація в різних підходах до наукової проблеми, презентація власного бачення досліджуваної проблеми;

5) вільне спілкування з питань, що належать до сфери наукових знань.

Шкала	Характеристика відповіді
0-19 балів	Відповідь абітурієнта містить фрагментарні, непослідовні відомості з наукової проблеми.
20-29 балів	Відповідь абітурієнта висвітлює зміст питання в загальних рисах, не розкриваючи, однак, його посутнього змісту; абітурієнт не виявляє системних знань проблеми; половина аспектів наукової проблеми залишаються невисвітленими, неаргументованими та не підтвердженими прикладами; наявні численні випадки логічної непослідовності. Абітурієнт не готовий продемонструвати знання різних поглядів (підходів) щодо наукової проблеми, не має власного бачення проблеми.
30-39 балів	Відповідь абітурієнта повна, інформативна. Абітурієнт у цілому володіє понятійним апаратом, дає правильні дефініції термінів, викладає основний зміст проблеми. Допускаються окремі недоліки: абітурієнт не орієнтується в різних поглядах (підходах) щодо наукової проблеми, залишаючи окремі аспекти невисвітленими, відповідно, не має власної позиції, наведені приклади не показують розуміння абітурієнтом матеріалу або приклади взагалі відсутні.
40-50 балів	Вступник дає повну і розгорнуту відповідь на питання білета, ілюструє теоретичні положення прикладами, вміє аналітично мислити, встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між явищами, висловлювати власні судження тощо. Відповіді вступника засвідчують глибокі знання мовного явища та уміння оцінювати основні погляди вчених на проблему. Мова викладу відповідає літературним нормам.

Якщо вступник на іспиті набрав 0-19 балів, то його не допускають до участі в конкурсному відборі до аспірантури.

3.2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ ТА НАУКОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ

(максимальна оцінка – 100 балів)

ВИМОГИ
до оформлення та змісту реферату за програмою доктора філософії зі спеціальності 035 «Філологія» вступника до аспірантури

1. Реферат за програмою доктора філософії зі спеціальності подається до відділу аспірантури в роздрукованому вигляді, з підписом автора. Обсяг основного тексту – від 20 до 24 сторінок (без урахування титульної сторінки, анотації, списку посилань та можливих додатків).

2. Реферат зі спеціальності готується українською мовою (шрифт Times New Roman 14, через 1,5 інтервали, усі поля 2 см.

3. Структура реферату:

- титульна сторінка (зразок додається);
- анотація та ключові слова (до однієї сторінки);
- зміст;
- розділи реферату, які розкривають наукову проблему, заявлену у назві (кількість розділів – на розсуд автора); реферат обов'язково має містити розділи «Вступ» і «Висновки».

У «Вступі» необхідно коротко відобразити такі питання:

актуальність досліджень за темою;

стан розроблення наукової проблеми (питання) в Україні та світі;

об'єкт і предмет дослідження;

мета досліджень, дослідницькі завдання та методичні підходи для їх вирішення;

очікувані результати, їхня новизна, наукове і практичне значення;

наукові розробки та досвід автора (бакалаврські, магістерські роботи, публікації, стажування, робота на посаді в наукових установах та ін., які пов'язані з темою дослідження);

робота має містити список покликань чи список літератури; додатки (при потребі).

4. Реферат зі спеціальності підписується вступником.

Наукове повідомлення повинне містити: 1) актуальність, 2) ступінь наукової новизни; 3) практичне значення; 4) стан розробленості проблеми в літературознавстві; 5) самостійне дослідження наукової проблеми, власні висновки; 6) демонструвати володіння понятійним апаратом досліджуваної проблеми.

Критерії оцінювання реферату та наукового повідомлення

Шкала	Характеристика відповіді
0–19 балів	Проблема наукового дослідження, її аспекти, що пропонується дослідити, методи, за допомогою яких заплановано її вирішувати, не є новими. Тема розроблена у дослідженнях інших авторів. Огляд літератури є механічним переліком імен та праць дослідників, які стосуються заявленої проблеми. Зміст тексту викладено безсистемно, не всі необхідні компоненти

	структури дослідницької пропозиції представлено, окремі змістові частини тексту повторюються або ж суперечать одна одній. Автор ніяк не обґрунтовує тези, які висловлює.
20-39 балів	Заявлена проблема не є новою, але виділено нові її аспекти або ж запропоновано ті методи дослідження, які раніше для її вивчення не використовували. Огляд літератури є послідовним переліком праць із заявленої проблеми з поодинокими коментарями автора. Структура тексту в цілому струнка, не вистачає 1-2 компонентів структури дослідницької пропозиції, наявні 1 - 2 випадки логічної незв'язності викладу чи необґрунтованої повторюваності окремих тез. Іноді автор робить спробу обґрунтувати свої тези, але подеколи припускається логічних чи фактологічних помилок.
40-50 балів	Презентована проблема та її аспекти, що їх пропонується дослідити, є новими. Виклад логічний та аргументований. Огляд літератури виконано як системний аналіз ідей, пов'язаних із заявленою проблемою; автор демонструє спроможність формулювати власні аргументовані гіпотези, визначати перспективність теми, а також робити на підставі цього аналізу власні висновки. Структура тексту дослідницької пропозиції струнка, наявні усі її необхідні компоненти, змістові частини представлені в логічній послідовності, не повторюються і не суперечать одна одній. Тези, що їх висловлює автор, підкріплені логічними міркуваннями чи фактичним матеріалом.

IV. Програма усного випробування

1. Художня література як національна іманентність.
2. Історія українського письменства: періодизація, розвій літературних напрямів і стилів.
3. Релігійні та світські складники давньоукраїнського письменства.
4. Проблематика і жанрова своєрідність творчості Г.Сковороди.
5. Творчість І.Котляревського і розвиток нової та новітньої літератури.
6. Микола Гоголь як великий письменник на дві літератури.
7. Жанрова система українських передромантизму та романтизму.
8. Національний характер письменства українського романтизму.
9. Система жанрів класичних романтизму та реалізму.
10. "Українські школи" в інших літературах: XIX ст.
11. Ідейно-естетичне новаторство творчості Т.Шевченка.
12. Осяги романтичної прози, поезії та драматургії: П.Куліш, М.Костомаров.
13. Релігійні рефлексії письменства XIX - XX ст.
14. Етичний і етологічний характер української реалістичної літератури.
15. Персоносфера художньої прози Марка Вовчка: характерокреаційні стратегії.

16. Драматургічне письмо корифеїв українського театру: аспекти творчої індивідуальності.
17. Особливості естетичного моделювання народного життя у творчості реалістів.
18. Специфіка поемної творчості І.Франка і Лесі Українки (порівняльні аспекти).
19. Феномен українського модернізму: естетика, художній світ, індивідуальна поетика.
20. Інонаціональні мотиви й образи українських поезії і прози (нова та новітня доба).
21. Літературні полеміки в Україні XIX-XX ст. та їх значення для розвою мистецтва.
22. Профетичні мотиви українського романтизму і модернізму.
23. Характерокреаційні знахідки української епіки початку XX ст. (М.Коцюбинський - О.Кобилянська - В.Стефаник).
24. Ліризація психологічної прози: кінець XIX - перші десятиліття XX ст.
25. Гумор і сатира в українському новому та новітньому письменстві.
26. Феномен літературної творчості УСС і УПА.
27. Особливості експериментальної драматургії В.Винниченка.
28. Сюжетно-композиційні особливості вітчизняної прози 20-30-х рр. XX ст.
29. Осяги українського письменства Західної України першої половини XX ст.
30. Поетика неокласиків і "пражан": спільне та відмінне.
31. Антитоталітарний характер творчості митців "Розстріляного Відродження" і екзильних митців (на матеріалі творчості В.Підмогильного, М.Куліша, В.Винниченка й У.Самчука).
32. Урбаністичні мотиви прози В.Підмогильного у контексті західної прози.
33. Література українського спротиву: І.Багряний, У.Самчук, В.Барка.
34. Модерністський наратив української прози від М.Хвильового до Т.Осьмачки.
35. Поетичний театр І.Кочерги.
36. Художня натурфілософія В.Свідзинського і Михайла Ореста.
37. Між хистом і тиском ідеологем: творчість П.Тичини, В.Сосюри, О.Гончара.
38. Темарій культури у творчій спадщині М.Рильського.
39. Коло мотивів і жанрів поезії А.Малишка.
40. Літературні осяги руху шістдесятників: Л.Костенко, І.Драч, П.Загребельний, В.Шевчук.
41. Художні пошуки і знахідки чільних літераторів української діаспори др. пол. XX ст.: поезія, проза,
42. Світове значення української літературної класики.
43. Літературна практика творців українського постмодернізму.
44. Ідейно-художні здобутки української літератури XXI ст.

45. Історичні й історіософські обертони українського новітнього письменства.
46. "Багатоколійність" українського новітнього літературного процесу.
47. Осяги українського мистецтва художнього перекладу.
48. Здобутки і втрати українського літературознавства нової та новітньої доби.
49. Нове й поновлене "старе" в естетиці українського постмодернізму.
50. Романний жанр у літературній практиці українського постмодернізму.

СТРУКТУРА БІЛЕТА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова
Факультет української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка

Спеціальність: 035 «Філологія»

Екзаменаційний білет № 7

1. Історія українського письменства: періодизація, розвій літературних напрямів і стилів.
2. Темарій культури у творчій спадщині М.Рильського.

Затверджено на засіданні ...
Протокол № від «» 2020р.

Голова комісії_____
(Підпис) (Прізвище, ім'я, по батькові)

V. Список літератури

1. Агеєва В. Апологія модерну :обрис XX віку: [статті та есеї] / В. Агеєва. – Київ: Грані –Т., 2011. – 408 с.
2. Агеєва В. Жіночій простір: Феміністичний дискурс українського модернізму: [монографія] / Віра Агеєва. – К.: Факт, 2003. – 320 с.
3. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. навч. посіб. / П.В. Білоус. – ВЦ «Академія», 2009. – 424 с.
4. Бовсунівська Т. Основи теорії літературних жанрів: монографія/ Т.Бовсунівська. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 519 с.
5. Возняк М. Історія української літератури: У 2-х кн. - Львів: Світ, 1992-1994.-Кн. 1-2.
6. Гнідан О.Д. Історія української літератури. Кінець XIX - початок XX ст. Підручник.: у 2 кн. —- Кн. 1. – К.: Либідь, 2005.– 624с., Кн. 2. – К.: Либідь, 2006. — 496с.
7. Грабович Г. До історії української літератури. Дослідження, есеї, полеміка. – К.: Критика, 2003. – 632 с. 8. Грицай М.С., Микитась В.Л., Шолом Ф.Я. Давня українська література. – друге вид., доп. – К: Вища школа, 1989. – 414с.
9. Грушевський М. Історія української літератури: В 6-ти т. – 9-ти книгах. – Т. I, II, III, IV (кн. I–II), V, VI. – К., 1993.

10. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодерн / Т. Гундорова; Український наук. ін-т Гарвард. унту, Інститут критики – К.: Критика, 2005. – 263 с.
11. Гундорова Т. ПроЯвлення Слова: дискурсія раннього українського модернізму / Т. Гундорова. – 2-ге, перероб. та доповн. – Київ: Вид-во «Часопис «Критика». – 2009. – 447 с.
12. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: ст. та есеї / Тамара Гундорова. – К.: Грані-Т, 2013. - 546 с.
13. Двадцяті роки: літературні дискусії, полеміка. - К: Дніпро, 1991. - 366 с.
14. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX-поч.XX ст. – К.: Вища школа, 1981. – 213 с.
15. Донцов Д. Дві літератури нашої доби. - Львів, 1991. - 296 с.
16. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / Упор. Н.Шумило. -К.: Основи, 1998.- 658 с.
17. Єфремов С. Історія українського письменства/ С. О.Єфремов. – Київ: Femina, 1995. – 685с.
18. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. – К.: Академвидав, 2006. – 426с.
19. Зубрицька М. Homolegens: читання як соціокультурний феномен / Марія Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
20. Історія української літератури XIX ст.: У 3 кн. - К.: Либідь, 1995-1997. - Кн. 1-3.
21. Історія української літератури XX століття: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1998. - Кн. 1-2.
22. Історія української літератури у дванадцяти томах. – Т. 1: Давня література (X – перша половина XVI ст.). / Наук. редактори Юрій Пелешенко, Микола Сулима. – Київ: Наукова думка, 2014. – 840 с.
23. Історія української літератури у дванадцяти томах. – Т. 2: Давня література (друга половина XVI – XVIII ст.). / Наук. редактори Віра Сулима, Микола Сулима – Київ: Наукова думка, 2014. – 840 с.
24. Історія української літератури у дванадцяти томах. – Т. 4: Тарас Шевченко. / Автор Іван Дзюба. Наук. Редактор Микола Жулинський. – Київ: Наукова думка, 2014. – 840 с.
25. Історія української літератури: У 8 т. – К.: Наук. думка, 1967. – Т.1. – 539 с; Т.2. – 483 с.
26. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навч. посіб.: у 3 т. / [В.І. Кузьменко, О.О. Гарачковська, М.В. Кузьменко та ін.] за ред. В.І. Кузьменка. – Т. 2. – Київ: Академвидав, 2014. – 536 с. (Серія «Альма-матер»).
27. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія. У трьох книгах. Книга перша: Навч. посібник/Упоряд. П. М. Федченко, М. М. Павлюк, Т. В. Бовсунівська; за ред. П. М. Федченка,–К.: Либідь, 1996–416 с
28. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія. У трьох книгах. Книга друга: Навч. посібник / Упоряд. П. М. Федченко. — К.: Либідь. 1998. – 352 с.

29. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія. У трьох книгах. Книга третя: Навч. посібник / Упоряд. П. М. Федченко. – К.: Либідь. 2000. – 396 с.
30. Ковалів Ю. Історія української літератури. Кінець XIX – поч. XXI ст.: підруч. : у 10 т. Т. 3 : У сподіваннях і трагічних зламах / Юрій Ковалів. – К.: ВЦ "Академія", 2014. – 472 с.
31. Ковалів Ю. Історіяукраїнськоїлітератури. Кінець XIX – поч. XXI ст.: підруч.: у 10 т. Т. 4 : У сподіваннях і трагічних зламах / Юрій Ковалів. – К.: ВЦ "Академія", 2015. – 576 с.
32. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. Підручник у 10 т. / Юрій Ковалів. –К., 2013. – Т.2: У пошукахіманентногосенсу.–624с.
33. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX — поч. XXI ст. Підручник у 10 т. / Юрій Ковалів. – К., 2013. –Т.1: У пошуках іманентного сенсу. – 512 с.
34. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX — поч. XXI ст. Підручник у 10 т.. Т. 5 : У сподіваннях і трагічних зламах / Юрій Ковалів. — К., 2018. – Т.5. – 544 с.
35. Ковалів Ю.Історія української літератури: кінець XIX-поч. XXI ст. Підр. у 10 томах / Юрій Ковалів. – К., 2019. – Т.6.– 528с.
36. Кузнецов Ю. Б. Імпресіонізм в українській прозі кінця XIX – початку XX ст. : проблеми естетики і поетики / Ю. Б. Кузнецов. – Київ: Зодіак-Еко, 1995. – 304 с.
37. Маланюк Є. Книга спостережень: Статті про літературу. – К.: Дніпро, 1997. – 430 с.
38. Маланюк Є. Повернення. Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи. - Львів: Світ, 2005. - 496 с.
39. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К.: Либідь, 1997.-368с.
40. Полєк В. Т. Історія української літератури X–XVIII століть / В.Т. Полєк. – К. :Вища школа, 1994. – 144 с.
41. Поліщук О. Автор і персонаж в новітній українській прозі: [Монографія] / О.Поліщук. – К.: ПЦ «Фоліант», 2008. – 176 с.
42. Погребенник В.Ф. Кастальське джерело: українська література кінця XIX – початку XX століття : посібник для учнів, абітурієнтів, студентів і вчителів : в 2- х кн. Кн. 1: Нове українське письменство / В. Ф. Погребенник. – К. : Освіта України, 2007. – 252 с.
43. Кастальське джерело: українська література кінця XIX – початку XX століття : посібник для учнів, абітурієнтів, студентів і вчителів : в 2- х кн. Кн. 2: Новітнє українське письменство / В. Ф. Погребенник. – К. : Освіта України, 2007. – 218 с.
44. Радзикевич В. Історія української літератури. Давня і середнядоба. – Детройт. 1955. – Т. 1.

45. Сліпушко О. Софія Київська. Українська література середньовіччя: доба Київської Русі (X – XIII століття) / О. Сліпушко. – К.: Аконіт, 2001. – Кн. 1. – 800 с.
46. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М.Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – 633 с.
47. Филипович П. Літературно-критичні статті. -К.: Дніпро, 1991. -270 с.
48. Філоненко С. О. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр: монографія / Софія Філоненко; ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. – 430 с.
49. Франко Іван. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. // Зібрання творів: У 50 т. – Т. 41. – К.: Наук. думка, 1984. – С. 194-470.
50. Харчук Р.Б. Сучасна українська проза. Постмодерний період. Навч. посіб. // Р. Харчук. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 248 с.
51. Чижевський Д. І. Історія української літератури від початків до доби реалізму. – К., 1994. – С. 16–305
52. Шевчук В. Муза Роксоланська. Українська література XVI–XVIII століть: У 2 кн. – Кн. І: Ренесанс. Раннє бароко. – К.: Либідь, 2004. – 400 с.; Кн. ІІ: Розвинене бароко. Пізнє бароко. – К.: Либідь, 2005. – 728 с.